

Pestprotocol CBS Het Kompas

Inleiding

In 2018 is het pestprotocol voor CBS Het Kompas opnieuw vastgesteld, bedoeld om pesten te voorkomen en te bestrijden. De tekst is op diverse plaatsen geactualiseerd naar de huidige situatie. De pestpreventie met Positive Behavior Support is in dit protocol opgenomen. Dit protocol wordt nogmaals vastgesteld tijdens de teamvergadering van 6 maart 2018.

Begrippen

Deze pestpreventie is ontwikkeld om te passen binnen Positive Behavior Support. Er wordt gebruik gemaakt van strategieën op het gebied van evidence based procedures, gedragswetenschappelijke gegevens en een systematische aanpak om pestgedrag te verminderen en het klimaat op school te verbeteren. We gebruiken hiervoor het drielagenmodel. Met gebruikmaking van dit model gebruikt PBS effectieve strategieën voor het scheppen van een omgeving, die positief gedrag van zowel de leraar als leerling ondersteunt en aanmoedigt

Definiëren en meten van pestgedrag is lastig. Onder gebruikelijke definities vallen: Herhaaldelijk voorkomen van lichamelijk, verbaal en sociaal gedrag, met de bedoeling om te kwetsen, de herhaling van de confrontaties en het machtsverschil tussen dader(s) en slachtoffer(s) zijn sleutelbegrippen voor het begrip pesten en juist daardoor is het zeer lastig te herkennen en te meten.

Vanwege de problemen met het definiëren van pesten, richten we ons op het verbeteren van gedrag dat specifiek, waarneembaar en meetbaar is. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de bedoeling van het gedrag, de macht van de betrokken personen of met de frequentie waarmee het gedrag zich voordoet. Wij kiezen ervoor om de verschillende bestaande definities onder te brengen in de bredere categorie "slachtoffers maken". Het maken van slachtoffers behelst ook pestgedrag dat niet te maken heeft met machtsverschil of frequentie. Eenmalige pestincidenten tussen kinderen die evenveel macht hebben bejegenen we op dezelfde wijze. Het verminderen van pestgedrag onder leeftijdsgenootjes blijft het doel waar onze pestpreventie zich op richt en de terugdringen van pestgedrag maakt daar deel van uit.

Zes sleutelbegrippen van pestpreventie met PBS

1. Het gebruik van evidence based principes om leerlingen gewenst gedrag buiten het klaslokaal aan te leren.
2. Het begeleiden van leerlingen en het belonen voor het tonen van gewenst gedrag.
3. Specifieke instructie en vooraf waarschuwen (pre correctie) om te voorkomen dat pestgedrag beloofd/aangewakkerd wordt door slachtoffers of omstanders.
4. De correctie van pestgedrag met gebruik van een voortdurend bijgehouden continuüm van consequenties
5. Het inwinnen en gebruiken van data over concreet leerlinggedrag om besluitvorming te evalueren en te ondersteunen.
6. Een PBS team dat de preventie op een school ontwikkelt, implementeert en begeleidt.

Digitale en mobiele communicatie is niet meer weg te denken uit de huidige samenleving. Deze moderne media (kunnen) worden gebruikt om digitaal te pesten. Dit kan bijv. door het sturen van chat-/mailberichten of het verspreiden van foto's of filmfragmenten. Deze vorm van pesten kenmerkt zich doordat de dader anoniem blijft, of kan blijven. Fysieke confrontaties blijven uit, waardoor er vaak weinig/geen getuigen zijn van dit pestgedrag. Het ontbreken van fysieke confrontaties kan eraan bijdragen dat het pesten heel lang onopgemerkt kan blijven. Terwijl het digitale pesten kan plaatsvinden in de privésfeer (thuis op de pc of met de mobiele telefoon), kan deze vorm van pesten een vervolg krijgen op school, op het plein, of in de onderlinge relaties tussen leerlingen in een groep.

We praten met leerlingen over de stappen waarmee je kunt reageren op cyberpesten.

We leren de leerlingen te handelen volgens de stop/loop/praat methode

De leerlingen leren stop te zeggen op papier als iemand respectloos is via digitale media

Schoolvisie.

De aanpak van pesten is belangrijk

Bij pesten geldt: voorkomen is beter dan genezen.

Onze pestpreventie past binnen het schoolbrede geldende systeem PBS

Onze pestpreventie is gebaseerd op het aanleren van vaardigheden sociale verantwoordelijkheden:

- Het vaststellen van gedragsverwachtingen
- Het aanleren van algemeen geldende gedragsverwachtingen voor alle algemene ruimtes
- Het aanleren van sociale verantwoordelijkheid stop/loop/praat
- Oefenen.

We leren onze leerlingen vaardigheden die de basis vormen voor een schoolklimaat waarin kinderen zich veilig voelen en waar pesten geen kans krijgt.

We gaan uit van drie stappen als reactie op pestgedrag.

'stop', 'loop', en 'praat.'

Bij 'praten' leren we de kinderen het verschil tussen praten en klikken.

- Het is praten als je eerst zelf hebt geprobeerd het probleem op te lossen en de stappen stop en loop hebt ondernomen.
- Het is klikken als je niet gebruik maakt van de stappen stop en loop voordat je gaat praten met een volwassene, of als je doel is de ander in de problemen te brengen. We leren de kinderen dat zij kunnen verwachten dat als zij naar een volwassene toe gaan om te praten en dat de volwassene dan luistert:
 1. Volwassenen zullen vragen wat het probleem is
 2. Zij zullen vragen of je stop hebt gezegd
 3. Zij zullen vragen of je rustig bent weggelopen.

PREVENTIE

Binnen de groepen wordt systematisch aandacht besteed aan sociaal-emotionele ontwikkeling. PBS is hierbij het uitgangspunt

Om leerling-behoefte op sociaal-emotioneel gebied in kaart te brengen wordt gebruik gemaakt van het schatkistregistratiesysteem voor de kleuters. Vanaf groep 3 wordt de SCOL (Sociale Competentie Observatie Lijst) wordt gebruikt, om het signaleren van sociale competentie van leerlingen te versterken, en daarmee de planmatige aanpak te versterken.

Naast het aanbod ter bevordering van sociaal-emotionele ontwikkeling speelt ook het geheel van regels en afspraken een rol bij het voorkomen van pesten. Het gaat hierbij om de volgende schoolregels uitgaande van de drie waarden respect/veiligheid en verantwoordelijkheid

1. vastgelegd in de matrix van gedragsverwachtingen in alle ruimtes buiten de klas
2. pleinregels
3. regels voor computergebruik en digitale media
4. groepsregels binnen de afzonderlijke groepen

De regels onder 1. en 2. gelden voor de hele schoolbevolking en worden hieronder opgenomen. Eenmaal per jaar worden ze in een centrale teamvergadering geëvalueerd.

Dit geldt ook voor de afspraken t.b.v. handhaving van de regels. De groepsregels worden bij het begin van ieder schooljaar binnen de afzonderlijke groepen besproken en vastgesteld. Ze zijn zichtbaar aanwezig in de groepen.

Schoolregels

Het schoolteam van Het Kompas heeft de volgende 3 waarden waarop de gedragsverwachtingen gebaseerd zijn vastgesteld:

Veiligheid-respect-verantwoordelijkheid

Deze drie waarden zijn uitgangspunt voor de gedragsverwachtingen. De drie waarden zijn op eigen Kompas-wijze gevisualiseerd. (in ontwikkeling) Ze hangen (in ontwikkeling) in alle groepslokalen en in de koffieruimte van het personeel. Op grond van de in een matrix vastgelegde aan te leren gedragsverwachtingen zijn er lessen geschreven.

De lessen worden volgens een vast rooster (in ontwikkeling) gaandeweg het jaar in de verschillende groepen gegeven en regelmatig herhaald.

Pleinregels

Pleinregels voor de leerlingen

1. Als eerste bel gaat, verzamelen we ons rustig **in de rij** (afgesproken plaats) om naar binnen te gaan.
2. We spelen Op het plein (niet tussen de fietsenrekken).
3. Voor schooltijd en tijdens de pauzes: de leerlingen gaan spelen op het deel van het plein dat voor de betreffende groep/bouw bedoeld is.
4. We gebruiken de **speelmateriaal** op de manier zoals ze bedoeld zijn.
5. De speelmateriaal (uit de schuur) worden volgens afspraak door de verschillende groepen gebruikt.
6. Er mag niet gevoetbald worden op het plein. Uitzonderingen: het **“grasveldje”** (hier wordt gespeeld volgens de aangeleerde regels) en volgens het voetbalrooster.
7. We ruimen het spel materiaal op als de bel gaat.
8. Als leerlingen onderling een probleem hebben: heb je een probleem, gebruik de **stop/loop/praat – afspraken** ('praat' = vraag de pleinvacht erbij).
9. **Wave-/skateboarden/stepjes/skeelers**: niet mee spelen voor schooltijd; tijdens pauzes toegestaan (zolang het veilig genoeg kan).
10. **Bal over het hek?** Ophalen wordt altijd geregeld door de pleinvacht. Deze beslist (wie, omlopen, enz.).

11. **Mobieltjes:** contact met thuis om te melden dat je veilig bent aangekomen is toegestaan, daarna gaan de mobieltjes uit op het schoolplein. Fotograferen (met mobiel of fototoestel) mag niet.

12. Bij **slecht weer:**

Voor schooltijd: de leerlingen worden in de eigen groep opgevangen.

In de pauzes: Bij regen beslissen de pleinwachten samen over al dan niet naar buiten gaan.

Wil de leerkracht met de groep toch naar buiten? Dan gaat deze zelf mee. Begint het tijdens de pauze te regenen? De pleinwachten beslissen over naar binnen gaan en regelen zo nodig dat er wordt gebeld. Bij een pauze binnen begeleiden de groepsleerkrachten de eigen groep en gaan in overleg met "buur-leerkracht" en/of stagiaire even koffie halen. Gaat het regenen tijdens de pauze, dan wordt iedereen verzocht op dat moment de eigen groep op te vangen.

Regels voor computergebruik en digitale media

1. Meld je alleen aan met je eigen groepscode.
2. Je opent en verwijdert alleen bestanden die van jou zijn. Downloaden van bestanden mag alleen als je leerkracht toestemming geeft en meekijkt.
3. E-mail op school mag alleen na toestemming van je leerkracht!
4. Geef nooit je foto, naam, adres of telefoonnummer! Dit mag alleen als je leerkracht toestemming geeft en meekijkt.
5. Kom je op ongewenste sites (bloot, geweld of grof taalgebruik) dan meld je dat meteen bij de leerkracht.
6. Je mag alleen printen als je toestemming hebt van je leerkracht.
7. Wees zuinig met de computers en alles wat erbij hoort. Je mag op computerplek niet eten en/of drinken.
8. Je weet dat alle sites die je opent worden geregistreerd door de computer.

Mobiele telefoons

Contact met thuis om te melden dat je veilig bent aangekomen is toegestaan, daarna gaan (en blijven) de mobieltjes uit op het schoolplein en in de klas.

Fotografie

Fotograferen (met mobiel, fototoestel of spelcomputer) mag niet (op het plein en in de school). In bijzondere situaties (in de groep) beslist de groepsleerkracht over een eenmalige uitzondering.

SIGNALERING

Om pesten effectief te kunnen aanpakken is signalering essentieel. Deze signalering kan gebeuren door een (groeps)leerkracht die problematisch gedrag observeert. Het kan ook zijn dat door een betrokkene, b.v. (mede)leerling of ouder, zaken worden gemeld. Dit kan zowel bij de groepsleerkracht als bij anderen. Een melding kan ook worden gedaan bij de contactpersoon (in het kader van de klachtenregeling) van de school. T.b.v. een effectieve signalering is een signaleringslijst samengesteld met zowel individuele signalen als instrumenten om op groepsniveau in te kunnen zetten. In iedere groep zijn ze aanwezig.

AANPAK

Bij signalering van pestgedrag of melding door een betrokkene treedt het volgende stappenplan in werking (n.b. de activiteiten in iedere stap worden vastgelegd).

1. Het probleem wordt serieus genomen.

Iedere melding/signaal wordt door de groepsleerkracht serieus genomen. Allereerst dient duidelijk te worden in welke hoedanigheid het pesten plaatsvindt.

In grote lijn zijn 2 situaties mogelijk:

A. Een leerling van Het Kompas is slachtoffer van (digitaal) pesten; pester(s) is/zijn geen leerling(en) van Het Kompas. In deze situatie kan zo nodig met slachtoffer en ouders worden bekeken welke vervolgstappen genomen kunnen worden.

Bij digitaal pesten: blokkeren van afzenders van mails, telefoonnummers. In ieder geval is het van belang dat de school op de hoogte is en blijft, omdat het sociaal-emotioneel welbevinden van de leerling beïnvloed kan worden

B. Een leerling van Het Kompas is slachtoffer van (digitaal) pesten; pester(s) is/zijn leerlingen van Het Kompas. In dit tweede geval wordt **ALTIJD** de volgende stap gezet: **noodzakelijke maatregelen ter bescherming van het slachtoffer**. Deze kunnen bijvoorbeeld bestaan uit:

- aanpassen van de zitplaatsen/looproutes in het groepslokaal,
- afspraken over pauzes (informeer het team, de pleinwacht bijv. via een “hoe te handelen met...”) en na schooltijd, toezicht bij gym en in de kleedkamer
- aanpassing van de indeling bij groepsopdrachten
- bij een signaal van digitaal pesten: betreffende leerling(en) (tijdelijk) uitsluiten van het gebruik van computers op school.

2. Nadere oriëntatie op het probleem.

In overleg tussen groepsleerkrachten en de IB-er/coördinator leerlingenzorg wordt afgesproken welke gesprekken en signalerings-instrumenten worden ingezet om het beeld helder te krijgen. Er kunnen zowel individuele gesprekken met slachtoffer, pester(s), ouders plaatsvinden als groeps gesprekken.

In het geval van digitaal pesten zijn gesprekken met ouders/ verzorgers van direct belang! Het pesten speelt zich af m.b.v. digitale apparatuur in de thuissituatie, en is niet direct beïnvloedbaar door school! Het karakter van de gesprekken is vooral *informatief*. Wel wordt de pester al in het eerste gesprek duidelijk gemaakt dat pesten op geen enkele wijze wordt getolereerd. Het probleem en de te kiezen maatregelen worden in het schoolteam besproken.

3. Interventie; gepaste maatregelen.

De uitkomsten van de oriëntatie bepalen de inhoud

a. gericht op hulp aan het **slachtoffer**:

bespreken van mogelijke oplossingen, afspraken (maken en vastleggen) over het vervolg. Bij digitaal pesten kan bekeken worden of en hoe de leerling geïnformeerd kan worden over het omgaan met computer en/of sociale media en de gevaren hiervan.

b. gericht op de **pester**:

In gesprek(ken) wordt het gedrag duidelijk afgewezen; de pester wordt geconfronteerd met de gevolgen. Een gesprek kan *straffend* zijn, als de pester duidelijk geconfronteerd wordt met zijn gedrag en hiervoor een sanctie krijgt opgelegd. Het kan ook *probleemoplossend* zijn, wanneer gezocht wordt naar oorzaken van het pestgedrag, en vervolgens stappen worden afgesproken tot gedragsverandering. In beide gevallen worden

Afspraken gemaakt en vastgelegd over het vervolg.

c. gericht op de **groep**:

De groep moet zich bewust worden van het groepsgedrag (toezien en zwijgen houdt pesten in stand!) en de verantwoordelijkheid voor alle leerlingen en de sfeer in de groep. Hiertoe worden groeps gesprekken gevoerd en kunnen ook overige activiteiten kunnen worden ingezet.

Groepsafspraken worden gemaakt en vastgelegd: hierbij wordt aandacht besteed aan het vervolg. In geval van digitaal pesten kan het moeilijk zijn te achterhalen wie betrokken waren, en/of op de hoogte. Een groepsaanbod gericht op de omgang met digitale media en de gevaren ervan kan deel uitmaken van de aanpak.

d. gericht op de **ouders**:

In overleg tussen groepsleerkracht en coördinator leerlingenzorg worden afspraken gemaakt m.b.t. het informeren en (mogelijk) betrekken van ouders bij de problematiek. Dit is vooral van belang in het kader van afspraken over het oplossen van de problemen en gedragsverandering.

Gemaakte afspraken - ook over het vervolg – worden vastgelegd.

Evaluatie

De vastgelegde activiteiten en afspraken worden geëvalueerd met de betrokkenen en binnen het schoolteam. Indien nodig worden vervolgspraken en nieuwe maatregelen besproken en gepland, vooral wanneer gedragsverandering niet voldoende heeft plaatsgevonden. In dit laatste geval wordt een vervolgtraject ingezet, gestuurd door de directie.

Ondertekening van het pestprotocol

Het pestprotocol wordt elk jaar ondertekent door de directie, de voorzitter van de ouderraad, door de voorzitter van de Medezeggenschapsraad en door de leerlingenraad

Het ondertekende protocol hangt op een duidelijk zichtbare plaats in de school. De tekst van het protocol wordt bekend gemaakt in de schoolgids en via de website van de school.

Getekend door:

Directeur

Ellen Sonnemans

Voorzitter Ouderraad,

Marleen Mulder

Voorzitter Medezeggenschapsraad

Linda Wessels

Leerlingenraad:

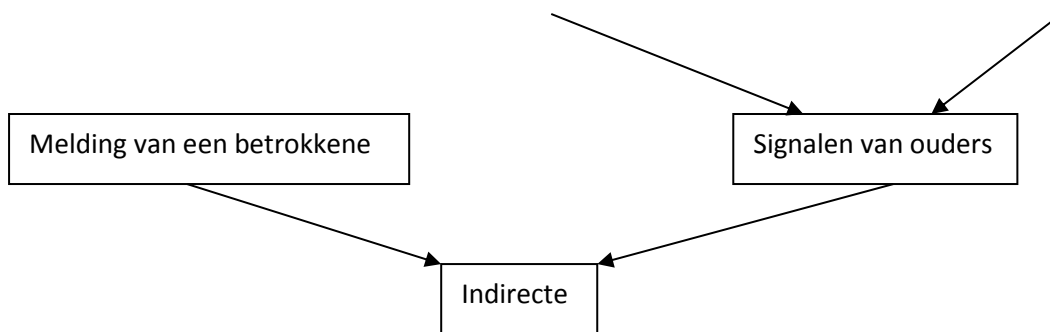
Signaleringslijst Pesten:

Pester

- agressief gedrag
- baas willen spelen
- ongeduldigheid
- prat gaan op stoer gedrag
- moeite met verwoorden gevoelens

Slachtoffer

- bang om naar school te gaan
- kapotte kleding, spullen
- blauwe plekken
- geen eetlust
- lichamelijke klachten, nachtmerries
- gedragsverandering

SIGNALEN VOOR EEN LEERKRACHT

Directe

Slachtoffer

- is alleen in pauzes
- is vaak doelwit van agressie
- kan blauwe plekken, kapotte spullen hebben
- kan slechter presteren
- is niet blij/vrolijk
- bewijzen/prints van digitaal pesten

aanvullende signalen:

- weinig vrienden
- verlegenheid
- fysiek zwakker
- onzekerheid
- moeite met groepsnormen, sociale vaardigheden
- gebrek aan assertiviteit
- snel huilen

Pester

- dominant; kan steeds zin doordrijven
- kan moeilijk toegeven
- agressief gedrag jegens leeftijdgenoten/ volwassenen
- kan stoer gedrag vertonen
- kan geraffineerd, ongrijpbaar verdrag vertonen, op de grens van toelaatbare

aanvullende signalen:

- positieve houding tegen (gebruik van) geweld
- impulsiviteit
- gering inlevingsvermogen in slachtoffer
- fysiek sterk

Groep

- observaties (lessen, vrije situaties)
- gesprekken
- vragenlijsten soc. emotionele ontwikkeling
- sociogram